

EXAMENUL NAȚIONAL PENTRU DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR
14 iulie 2026

Probă scrisă
LIMBA ȘI LITERATURA RROMANI MATERNĂ

Varianta 2

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 4 ore.

SUBIECTUL I

(60 de puncte)

Drabaren o tèksto thaj xramosaren nùmaj rromanesθe so mangel pes and-e pučhimata dine maj tele!

Gudle rromalen, avile kathe, and-i Ìndia, e rusikane aktòrură koθar o butśundo rromano tătro „Romen” e Moskvaθar. Me rodem len thaj kerdem lença vakăripen rromanes. Kana śunde ke sem o kòrkorro manuś and-i Ìndia kaj vakărel rromanes, putarde pumare jakha thaj pučhle man kobor rromane čhibă si: jekh vaj maj but? Thaj me mothovdem lenqe kadaja purani indikani paramiçi:

And-jekh dīves, phirenas p-o drom panǝ kore manuśa, save mangelas pumaro manro gavesθar gavesθe. Jekhe gavesθe, von śunde baro xamipen, thaj pučhle le gavutnen so si kothe. E gavutne phendine lenqe ke sas astardo jekh elefànto.

Avenas kothe e phure aj e terne te dikhen les, te azban les le vasteça. Kadava elefànto sasas lačo, godăver vi amalikano.

Vi le panǝ kore mangle te azban les, te arakhen so si kodova. Avile paše lesθe thaj o bareder koro astardăs les ka-i ruthuni, thaj phendăs le averenqe: „Phralalen, o elefànto si sar jekh baro sap!”. O dujto koro manuś astardăs vi les ka-o kan thaj phendăs ke o elefànto si sar jekh baro fan. O trinto koro, astarindoj les ka-o pirro, vakărdăs ke si sar jekh čáčo baro kilo. Palal, o śtarto koro, beśindoj telal o per le elefantosqo, vakărdăs ke o elefànto si sar jekh ravallo umblavdo opral.

Ka-o agor, śundilo vi o panǝto koro. Sar beśelas palal o elefànto, astarindoj les e porăθar, vov phendăs ke e gavutne phenen le šelesqe ke si o elefànto.

Pharili bari čingar maśkar lenθe. Sarkon mangelas te ovel „o elefànto” so falas len kana azbajle les: sap, fan, kilo, ravallo aj śelo!

Eh, mirre phralalen, rromalen! Kadja si vi la rromane čhibăça! Kana „azbas” nùmaj amaro dialèkto vakărdò amenθar khere, atunci na dikhasa ke si amen jekh barvali khethani rromani čhib! N-aśti te mekhas amen te prinǝaras nùmaj jekh kotor laθar!

(*Lil Indiaθar*, adaptàcia palal o J. S. Pathania)

1. Xramosaren savo si o titulo thaj o autòro e dine tekstosqe! Palal so vakàrel pes and-o dino tèksto? **5 pùntkură**
2. Sikaven savo éhand/ fàlo le xramosaripnasqo si kadava xramosaripen (epikano vaj lirikano). Sosðar? **4 pùntkură**
3. Ambolden rumunikanes e anglutne duj alineàtură andar o dino tèksto! **9 pùntkură**
4. Arakhen, e dine tekstosðe, trin kernavnă/ verbură, save si ka-o imperfèkto vaxt kaðar o indikatìvo mòdo! **3 pùntkură**
5. Den i paradìgma e verbosqi „**mangel**” kaj savorre vaxta kaðar o indikatìvo mòdo! **15 pùntkură**
6. Nakhaven i sintàgma „**o koro manuś**” andar le savorre 8 kèzură, ka-o jekhipen thaj ka-o butipen! **14 pùntkură**
7. Nakhaven i sarnavni / o pronòmbro „**tume**” ka-e savorre kèzură. **7 pùntkură**
8. Arakhen trin navnă/ substantìvură, anda save si postpozicionàla grafème! **3 pùntkură**

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

1. Xramosaren, and-e 1-2 patrină/ riga, save si e etàpe kana siklăren le siklòven jekh epikano tèksto vaj jekh vaś e klàse I-VIII! **Şaj te liel sar misal/ eksèmplo o siklăripen le tekstosqo „Lil Indiaðar”, dini ka-o Subijèkto I.** **12 pùntkură**

E pùntkură avena dine kana:

- sikavena save si e etàpe tire lekciaqe; **4 pùntkură**
- xramosarena palal e mètode save utilizisaren len; **3 pùntkură**
- vakărena palal e didaktikane materiàlură/ maşkara utilizisarde; **2 pùntkură**
- sikavena sar keren e siklòvnenqi evaluàcia; **2 pùntkură**
- tumaro xramosaripen si laçho: na si kerde gramatikàlo, leksikàlo vi puntuaciaqe doşa. **1 pùntkură**

2. Xramosaren jekh rig/ patrin (25 rèndură) palal sar siklăren le siklòvnen o mothovipen/ xramosaripen „**Kadja si vi la rromane éhibăça! Kana „azbas” nùmaj amaro dialèkto vakărdo amenðar khere, atùnci na dikhasa ke si amen jekh barvali khethani rromani éhib.**” **6 pùntkură**

E pùntkură avena dine kadjal:

- Kana sikavena sosðar si importànto te prinzaras vi i khethani rromani éhib vi laqe dialèktură; **3 pùntkură**
- Kana sikavena save si e dialèktură e rromane éhibăqe vakărde and-i Rumunîa; **2 pùntkură**
- Kana tumaro xramosaripen si laçho: na si kerde gramatikàlo, leksikàlo vi puntuaciaqe doşa. **1 pùntkură**

3. Keren jekh **evaluaciaqi fişa** savi şaj te utilizisaren/ labăren la ka-e klasaço kotor **O numeràlo/ I ginavni, and-e rromane éhibăqi òra, k-i şovto klàsa!** And-i kadaja evaluaciaqi fişa trebal te aven: 3 obijekìtvo ìtemură, 2 pašobijekìtvo ìtemură vi jekh subijekìtvo ìtemo. **12 pùntkură**

E pùntkură avena dine kadjal:

- Kana respektisaren le ìtemurenqe tipură; **6 pùntkură**
- Kana le ìtemuren si len jekh zantrikano/ štincifiko koncinùto/ ander; **3 pùntkură**
- Kana tumaro xramosaripen si laçho: na si kerde gramatikàlo, leksikàlo vi puntuaciaqe dosă; **2 pùntkură**
- Kana avela tumen jekh şukar vi ordonisardo xramosaripen. **1 pùntko**